

Sverker Sörlin 14 november 2019

Sverker Sörlin är en eftertraktad talare, som filosof och miljöhistoriker har han blivit en viktig referens i debatten kring miljö- och klimathot. Detta fick vi konkret erfara. Strax innan vårt seminarium skulle börja fick jag meddelande om att Sverker skulle bli 30 minuter sen, eftersom han (i en Gävlestudio) skulle bli intervjuad i direktsändning av programmet Nordegren och Epstein. Tekniken i Furusalen gjorde att vi alla kunde lyssna på inslaget. Så som start på

vårt seminarium berättade Sverker om hur Margret Thatcher redan för 30 år sedan varnat för ökningen av koldioxid i atmosfären. Då var frågan förhållande opolitisk, till skillnad från idag när det tyvärr mer har blivit en politisk "höger-vänsterfråga".

Sverkens diskussion kring klimathotet vilar mycket i boken Antropocen – en essä om människans tidsålder. Vår underliggande fråga om hur vi skall åstadkomma en förändring vinklade in hans resonemang.

Samtida fenomen kan man förändra men det svåra är att komma överens om vilken riktning vi vill att förändringen skall gå. Förändringsbenägenheten ligger inte bara hos individen utan i hög grad hos samhällets styrmekanismer, relaterat till inställningar utifrån religion, ideologi, politik.

Paul Crutzen, nobelpristagare i Kemi (och tidigare Gävlebo!!) blev den som myntade begreppet Antropocen: När människans geologiska påverkan går att hitta i tidslagren - teknofossil. Det var en reaktion på användandet av begreppet Holocen, som den geologiska tiden efter den senaste istiden – ett begrepp där människans påverkan inte fick plats.

Just istiden och konstaterandet att den existerat är ett bra exempel på hur det vi vet idag styr hur vi förklarar det vi ser. Innan 1840 "fanns inte" istiden, det innebar att de fenomen som de geologiska spår som den satt, inte gick att förklara. I Blekinge veckoblad i slutet på 1700-talet redogör en vetenskaplig artikel, mycket noggrant, hur det som vi nu vet är landhöjning beror på att jorden en gång i tiden började snurra och att vattnet sedan dess dras mot ekvatorn. Så sent som 1930 förklarade fysikern Robert Millikan att människan inte kunde påverka jorden eftersom det är Guds skapelse och Gud kan fixa idiotsäkra mekanismer för att fixa det vi förstör. En fasansfull bild över utvinning av olja ur oljesandi USA, fick illustrera hur fel Millikan hade. I siffror motsvarar människans teknomassa 30 triljoner ton, vilket vida överstiger det evolutionen åstadkommit.

På samma sätt som istidens påverkan på vårt sätt att se och förklara är att förstå antropocen en nödvändighet för våra vägval. Vad antropocen också tydligt säger oss är att vi inte kan backa tillbaka.

En parallell till detta med istiden är att inte förrän man via satelliter kunde betrakta jorden, så kunde man acceptera tidigare beskrivningar av hur mycket is och snö som finns på vår planet.

Det innebar även att detta med uppvärmningen fick en ny betydelse; om all snö och is smälter, hur blir då livet på vår planet? (åter ett nytt begrepp, kryosfären)

På ett liknande sätt, de olika "hockey-kurvorna" har varit kända var för sig men det är först år 2004 som man började lägga ihop dom, se alla samtidigt och åter gick kunskap och diskussion in i en ny fas. Det finns inte längre några okända kontinenter att upptäcka, världen är nu känd utifrån människans aktiviteter. 1950 (då jag föddes) hade man ingen uppfattning om att vi kunde nå någon form av tipping point, något som vi i dag tydligt kan ana. ... och välja att förneka...

Från seminariet gick jag med insikten att vi är mitt i förändringen, vi kan inte säga att det är en specifik händelse som startar förändring, det är något som sker samtidigt och parallellt och brett i samhället. Tillväxtens exponentialkurvor går i motsatt riktning mot vad vi vill. Vi kan mäta förändring men hur kan vi få förändringen att gå åt det håll vi vill? På den frågan medgav Sverker ödmjukt att han inte hade något svar. Mer än då möjligen "fråga dom som har makt". Mot en fond där Rex Tillerson, fd oljemagnat sen USA:s utrikesminister skakar hand med kolnationen Polens utrikesminister följde sedan en intressant frågediskussion.

Publik: 102

Fotograf: [Anders Lindborg Photography](#)

Text av: Björn Marklund